

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Mosarilor Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondenti regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramiai si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'a

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesec-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Austri'a si garantiile esistintei sale,

studiu politicu de Dr. Adolfu Fischhof.

Intruductiune.

Austri'a are constitutiune, carea intinde asilu (locu de scapare) libertatii. La construirea ei au luat parte barbati cu innalte facultati spiretuale, cu seriozitate morala si cu perseverantia. Cum se pote de acestu edificiu cu tota arctetur'a sa cea renumita nu pote servi de locuinta casnica majoritatii celoru ce ar' trebui se incapa intr'insulu? Caus'a acestui reu jace ore in renitintia (inderetnicia) locuitoriloru, seu dora in defectele planului de constructiune, in scaderile structurei? Acesta intrebare ni-se obrude antia-si data si cercarea dupa respunsu nepreocupatu si bine cumpenitu este detorintia consciintei fiesce carui-a ce cauta adevorul aiurea decatu numai in trecutori'a opiniune a dfilei.

Ascultandu de preceptele acestei detorintie, cutediu a me apuca de analiza acestei intrebare si credinciosu misiunii mele, voiu padf leniscea si obiectivitatea scrutatoriloru naturei, cari cercetandu fiintele organice, mai nainte de tote examina partile constitutive, structur'a, coesiunea, si insemnetatea, apoi mediulu, in carele vietuescu, precum si mediu-locele prin cari se conserva, si poterile ostile (dusmanose), de cari sunt amenintiate, pentru ca in fine d'in sum'a celoru observate se se abstraga conditiunile intre cari acestu organismu se pote desvoltá si prosperá.

Chiaru dupa acestu metodu voiu se cercetedi monarci'a austriaca, carea, ca tote vietuitoriele, numai asié se conserva, cresce si se intaresce, daca este construita conformu conditiuniloru esistintei sale si vietuesce in consunantia cu aceste. Pentru a cunosce conditiunile ei de esistintia, mai nainte de tote voiu examina elemintele d'in cari consiste, si coerintia lor, apoi mediulu adeca atmosfer'a spiretualu a tempului nostru si in fine poterile ostile cu cari trebuie se se lupte pentru a invinge seu a perfi.

Elemintele d'in cari se compune trupulu Austrii sunt: in privintia etnica, natiunalitatele sale, era in privintia teritoriala, provinciile sale.

Elemintele etnice a le Austrii sunt de natura atatu de eterogena (osebita) si la vedere atatu de resistetoria, catu multi politici fecera conclusiunea: aceste parti constitutive nu se potu uni in modu organicu ci numai a se instra in modu mecanicu. In epoca nostra, candu poporele au viulu boldu de a-si aduna elemintele loru nationale cele respite si prin unirea loru intr'unu statu a-si inmultit poterile, este — afirma ei — unu agregatu de individualitati de popore, ca si Austri'a, consacratu peritiunii, si una parte dupa alta se va deslipt d'in legatur'a cea slaba seu prin furtuna putredulu edificiu se va deschia deodata.

In contradictiune cu acesti-a, cei mai insemnati barbati de statu ai Europei si multi cugetatori politici au dechiaratu nu numai ca acestu statu este capabilu de viedu si conservatiune, ci tinti'a lui este cea mai secur. garantia a ecuilibrului europeanu si una istoriografu insemnatu au enunciatu sentintia, ca daca in Europ'a nu ar' esiste Austria, diplomati'a ar' trebui se o creddie.

Cari d'intre acesti-a au dreptulu? Pesimistii seu optimistii? Eu credu ca si unii si alții, dupa cum adeca politica ce va urma Austri'a, este seu nu este conforma conditiuniloru esistintei sale.

Austri'a semena aceloru nature mari dar' pline de contradictiuni, cari intempnamu cate odata in viatia si in care viuele contradictiuni in angustulu cadru alu sufletului omenescu (trupulu) operedia intr'unu modu fascinatoriu (farmecatoriu). Asemene caractere au asupra-ne potere atractiva, si totodata repulsiva, si a supr'a observatorului atentivu au potere aproape demonica, precandu privitorulu superficialu de dupa latura intunecosa seu luminosa ce i este intorsa sente desgustare seu admiratiune.

Astfelu de natura duplice de statu este Austri'a; d'ins'a acusi e de innalta insemnetate morala

si de cultura, acusi demoralisatoria si impedeatoria de progresu; acusi e plina de potere (vigoroza) si tenacitate, acusi decrupita si amortita si tote aceste in contradictiunea cea mai flagrante fara a se considera fazele de transitiune. Austri'a se radica repede la innaltmea poterii chiaru atunci candu era mai decadiuta, si mai aproape de ruina era chiaru atunci, candu se pareá a fi in culmea poterii sale. Aceste contradictiuni stimuledia la studie adance pre scrutatoriu; marea multime (vulgulu profanu) este indata gat'a a intona „Marire“ seu „D'intru adancuri.“

Aceste sariture violinti si precipitate in caracterulu si vietia unui statu si in judecat'a opiniunii publice despre importantia morala si capabilitatea de esistintia a lui sunt forte periculose; ca-ce a fara de indubitata necapabilitate de esistintia nu pote fi pentru unu statu ce va mai periculosu decatu adese ori repetita indoela despre vitalitatea sa, prin acest'a se descuragedia amicii, se imbarbatadia inimicii si se nemicesce increderea in poterile proprie.

Astfelu de contradictiuni inse nu trebuie se se ivisca era in epoca nostra; Austri'a, — de vre se-si asecuredie esistintia, — in viitoriu are se fie portatori'a unei innalte cugetari etice; si fara indoela d'ins'a are si misiunea acest'a, ca-ce dreptatea este cea mai innalta (sublima) idee morala, si nu esiste in Europ'a neci unu statu mare carele dupa natur'a sa interna s'ar poté asié identificá cu acea idee ca in sa-si Austri'a.

Intr' unu statu natiunalu unitariu ideea de natiunalitate este conducatoria. Unitatii si poterii natiunii se subordina aici tote altele fara de crutiare si fiindu ca in Europ'a nu esiste neci unu statu mare (ba esiste: Itali'a si Ispania, dar pote ca autorulu nu le considera de mari staturi. Trad.) fara a fi amestecatu cu natiunalitati straine, astfelu acesta idee de statu se realizedia pre contulu direptatii fatia cu poporatiunile cari sunt in minoritate. Asié Franci'a procede fara crutiare in contra locuitoriloru sei de alta limba, asié Russi'a in contra Poloniloru, etc. Austri'a d'in contra, unde neci unu poporu nu este destulu de potinte, spre a supune pre celelalte si spre a dá statului caracterulu seu natiunalu, unde d'in contra poporele se cumpenescu si fiesce-carele d'in ele este unu insemnatu factoru alu vietiei publice, Austri'a, d'icu, este prin interesulu seu propriu indrumata a fi asemene direpta fatia cu tote natiunalitatele sale. Deci ideea sa conducatoria este direptatea, si daca form'a regimului respunde individualitatii sale, dins'a, in privintia importantiei etice si a esistintei sale de statu, ocupa neconditiunatu loculu celu d'antia intre marile staturi europene.

Urmandu cea mai innalta idee etica (moralu) si carcandu radecin'a poterii sale in consciintia universalu a poporeloru sale, Austri'a nu mai este unu aglomeratu accidentalu, ci una necesaria creatiune politica, una fiintia de statu forte importanta cu membre multe, bine intramata si plina de potere. Atunci esistintia Austrii este de mare insemnetate europeana si nu numai locala.

Acesta insemnetate inse o are numai pana atunci, pana candu jace neclatinata pre centrulu seu de gravitatiune eticu; smintindu-lu intr' o parte seu alt'a in favorea unei seu altei natiunalitati (ca si asta-di prin dualismu. Trad.), indata si va perde ecuilibrulu si se va clatina; structur'a sa de statu se va deschia si presentirea prosime ruine va cuprinde spiretele.

Catu de instructiva este in asta privintia istoria celoru 20 de ani d'in urma! Caus'a neincetatorulu incurcature politice si a repetitorulu crise au fostu ca de la 13 Martu 1848, pana la diu'a de la Sadov'a, poporeloru Austrii nu li-s'a facutu dreptate si de la Sadov'a ncoce au lipsitu vointia, seu celu pucinu au ipsitu preceperea, de a li se face dreptate.

Pre candu in 1848, potintele terinte alu timpului coplexise Austri'a mai muti decatu pre ori care altu statu si ideea natiunalitatii petrunsesse in tote anghurile imperiului si intote clasele poporulu; atunci se agramadise marisarcine pre acsu in

periu si ca si candu n'ar fi fostu destulu de grele pentru umerii sei incurcaturele interne, cei ce de-regea destinele imperiului staruia inca a sustiené cu forti'a pusetiunea lui ca potere italica si drepturile lui ca potere nemtesca. Ce caote de referintie, ce contradictiune de pretensiuni si dorintie, ce colisiune de interese! Cum potea face Austri'a dreptate la toti, cum potea deveni ea unu statu de dreptu?

D'ins'a au incurcatu starea lucrurilor pretotindene in Itali'a ca si in Germani'a, si mai reu a casa, in propriulu imperiu. Au impedeatu unirea Italiei, combatendu-o si unirea Germaniei asociandu-i-se. Tramise deputati la Francofurtu si ostiri la Mediolanu, invinse si ici si colo, dar' numai pentru a se vescedi. Tota machina statului era stricata, ca ci pentru a tiené positiunile neconservabile si-au respitu si storsu poterile, perdu centrulu de gravitatiune in iatru, totu radimulu in a fara; si astfelu fara directiune ratecia in susu si in josu si ametita ar' fi cadutu in prepastia, daca prevedintia nu i-ar fi ursitu Solferinulu si Sadov'a. Precum mai nainte bolise dupa invingeri, asié acum incepú a se insanetosia dupa bataia. Sorte a i-a luat cu poterea ceea ce nu vruse a dá de buna voia.

Austri'a are acum provincie, cari i-se incorporeza resilitate, popore, cari i-se asociadia de buna voia, si daca totu-si este amenintata a reade, daca nu pote restitui pacea intre poporele sale, caus'a acestoru rele nu jace in referintiele ei interne, ci in politica cea gresita, carea ne vrendu a recunosce natur'a Austrii, au creatu o constitutiune, carea in locu de a fi paladiulu imperiului, este numai Siboletu partitelorulu.

Discursulu de aperare

pronunsiatu de

Ionu Porciu

in 21. ianuariu alu anului curinte, inaintea camerei juratoriloru d'in Pest'a. *)

(Fino).

Nu am apelatu eu la una aperare propria violinta si ostile, candu in aline'a a 7-a a articulu meu, carea asidere este incriminata de Dlu procuroru generale, am scrisu ca: „In starea de unu assedi spiretualu si materialu, in carea ne aflam, nu avem unde se ne adresamu decatu la noi insine“. Dlu procuroru generale, fara indoela, prin unu zelu escisivu, vede in numitulu pasagiu una provocare la una aperare propria violinta; inse daca Dlu procuroru generale are chiaru placerea de a deduce d'in pusetiunea mentiunata, incriminata prin Dni'a sa pre nedreptulu, unu apelu la aperarea propria, atunci nu pote fi aci vorba decatu de una aperare morale.

Asié este, daca asiú fi scrisu acestu articlu in 25 noemvre alu anului trecut, asiú fi doveditu atunci ce'a ce in 13 octobre alu acelu-a-si anu, considerandu situatiunea anarctica si exceptiunale a Transilvaniei, numai am preopinatu; asiú fi doveditu, ca in starea de unu assedi spiretualu si materialu, in carea ne aflam, a decu noi transilvanianii, nu avem unde se ne adresamu decatu la noi insine“, nu este nece-decátu unu neadeveru, numai ca aci se intielege una aperare propria morale si legale. Dlu procuroru generale mi-a facutu deosebit'a onore ca se dovedescu aci inaintea Dvostre, onorati domni jurati, ace'a ce in 13 octobre alu anului trecut numai am prevedintu.

A nune, in telegramulu cunoscutu, relativu la esposesiunarea Tofaleniloru, se dice apriatu ca acesti-a au recursu la comisariulu regescu d'in Transilvani'a, Dlu Conte Emanuelu P é c h y, ca se mediuloceca aménarea sentintiei celu pucinu pana la primavera. Dlu comisariulu regescu respunse la acesta rogare, ca elu nu pote face nimic, ca ci poterea este la ministeriu. Forte bine; inse

*) A se vedé actulu de acusatiune in Nr. 146. alu „Fed.“ d'in anulu trecut, st. v.

să vedem ce mangaiare au avutu Tofalenii in respunsulu Dlu comisariu, că adeca poterea este la ministeriu. In siedinti'a dietale de la 25 noevre a an. espiratu, domnii ministri de interne si de justitia respusera la doue interpellatiuni ce li-s'au adresatu in caus'a Tofaleniloru. Trebuie să constatū inse cu dorere, că bar. Carolu Apor a sciutu duce in ratecire pre ambii ministri, asié că respunsurile lorū, de-si aprobate prin majoritatea dietale, sunt in cea mai flagrante contradictiune; că ci pana ce Dlu ministru de interne respunse, că Tofalenii s'au opusu esecutiunei si că au respinsu ori-ce conditiuni de impacare, Dlu ministru de justitia a primitu, dupa cum afirmă in respunsulu său, de la bar. Car. Apor dechiaratiunea, că acestu-a a fostu aplecatu a amenă gratiis esecutiunea pana la primavera. Nu-mi pasa, să combine ori si cine aceste doue respunsuri ministeriali, câtu pentru mine, eu nu le potū combină; că ci, daca Tofalenii au resistatu esecutiunei si nu au voitu a se impacă nece cu unu pretiu, atunci este lamuritu, că Dlu bar. Carolu Apor nu a voitu si nu a fostu aplecatu a amenă esecutiunea; d'in contra, daca Carolu Apor a voitu să lase gratiis pre Tofaleni in posesiunile lorū pana la primavera, atunci este lamuritu era-si, că Tofalenii nu au potutu să resiste; că ci unde nu este actiune, nu pote să fia nece reactiune. Iertati-mi acestu ratiucinamentu pote superfluu; faptulu este, că Tofalenii au fostu espulsi d'in posesiunile lorū si aruncati in mediu-loculu drumului, ba, precum am aretatu la inceputu, au fostu persecutati si maltratati chiaru si aici. Tote aceste s'au intemplatū in d'ilele prime a le lui octobru d'in anulu trecutū. Me rentoreu acuma la firulu argumintelorū mele, si intrebū, ce au facutu ore guvernulu său organele de securitate publica pentru provederea acelorū victime nefericite? Insu-si Dlu ministru de interne ni respunde la acēsta intrebare, in siedinti'a dietale de la 25 noevre a anulu trecutū, că ni mi c'a, că ci — dice Dn'ia sa — unu anumitu individu a impartitu in 1 noevre 200 napoleon'd'ori intre Tofaleni, capetandu fiasce-care 70 fl. val. austr. Forte bine; inse intrebū era-si, cine s'a ingrigitu ore de Tofaleni de la 2 octobru, de candu au fostu espulsi, pana la 1 novembri candu a capetatu câte 70 fl.? Eca partea respunsului, cu carea Dlu ministru de interne ni-a remasu detoriu pana asta-di. Dar' afara de aceste-a, să presupunemū că Tofalenii, in sentimentulu demnităti lorū umane, nu au voitu a se impacă cu acelu omū, carele i-a tractatu in unu modu atātu de inumanu si crudelu, intrebū, este ore posibilu ca, in unu statu liberalu, constitutiunалу si cu guvernū respundietoriu, să nu se ingrigesca nece guvernulu, eece comisariulu regescu, nece organele de securitate publica de 300 suflete de omeni cari, ce e dreptu, s'au esposesiunatu prin formalități legali, dar' cari n'au incetatu cu tote aceste-a de a remanē o mēni? Dupa parerea mea, nu numai că acēsta procedura este inhumana, injusta, dar nu este nece chiaru posibilă, daca voimū a conservă pacea si leniscea publica; că ci demnităta omenesca chiaru si a unui condamnatu la morte inca este respectata mai multu decâtu cum au fostu respectati cei 300 de Tofaleni, cari n'au vatematu pre nimēne, cari n'au comisū nece una crima. Asié este, dupa negliginti'a nesplicabila a guvernulu, a comisariulu regescu si a organelorū de securitate publica, acuma potū să afirmū in unu modu nerefutabilu, că numai aperlarea propria morala a scapatu pre nefericiti Tofaleni de fome si peritiune, că numai aperlarea propria morala a mediu-locitu infintiarea unorū comitete de ajutorire in Sabiu si Muresiu-Osiorheiu, cari aduna inca si asta-di fileri de caritate de la cetatiani filantropi in favorulu nefericitelorū victime; potū să afirmū, in fine, nu numai eu ci si onorabilulu D. deputatu dietale, Ludvigh, care esclama cu urmatoriele cuvinte: „Nu este ore rusinatoriu pentru noi, că tīpetele de dorere a le nefericitelorū au fostu audite mai curēndu in Bucuresci decâtu in patri'a lorū propria“?

Asié este, mai de graba a sositu d'in Bucuresci sum'a de 1000 franci in favorulu Tofalenilorū, decâtu ori-ce micu ajutoriu de la guvernulu dulcei nostre patrie. Inca si asta-di se mai tramitu Tofalenilorū ajutorie d'in Bucuresci. Sciū d'in informatiuni sigure, că pana acuma s'au tramisu celorū doue comitete d'in Sabiu si Muresiu-Osiorheiu mai bine de 20,000 franci numai d'in Roman'ia; afara de acēst'a, unele diurnale natiunali inca au adunatu câte-va mii florini pentru victimele persecutate. Asié este, daca Dlu ministru de interne a d'isu in siedinti'a dietale de la 25 noevre a anulu decursu, că nu vede necesitatea de a ajutoră pre Tofaleni, d'in cauza că unu anumitu individu li-a distribuitu in 1 noevre 200

napoleon'd'ori, asta-di va fi mai putfnu necesariu ca guvernulu patriei nostre să-si aduca a minte de Tofaleni, că ci, multiamita lui Domnedieu, sortea lorū este acuma asecurata. O, de ar' fi datu Domnedieu, ca urmările s' me fia demintitu, ca să nu fiu silitu să rosiescu aci, dovedindu prin fapte ace'a ce, in 13 octobru, numai am prevediutu, adeca că: In starea de unu assediū spiritualu si materialu, in carea ne aflămu, nu avemū unde să ne adresămu decâtu la noi insine.“

Cu tote aceste, Dlu procuroru generale mi va face chiaru si asta-di una adeverata placere, daca va refută afirmatiunea mea de la 13 octobru, numai că Dn'ia Sa să nu afle una provocare la una aperlare violinta acolo, unde ace'a nu este esprimata.

Mi remane inca, ca să combatu cu câte-va cuvinte ultimele doue puncte de acusatiune.

Punctulu penultimu de acusatiune este: „Pamentulu este alu celorū ce lu cultivă cu sudorea lorū“.

Nu-mi aducu a minte de numele acelu a, care a enunciatu mai antăiu acestu principiu. Serace omule! daca ai traī, te asiū fi chiamatu aci, ca să respundi tu la principiulu tēu, care provoca conturbarea violinta a pazei si leniscei publice. Asié dara, mie mi-s'a impusu detorinti'a de a ti aperlă principiulu umanitariu, care este incriminatu de Dlu procuroru generale.

Asié este, daca, in epoc'a feudale si donatiunale, coron'a a avutu dreptulu de a condamnă comune intregē la sclavia perpetua si a le donă membrilorū săi particulari; daca poporulu a fostu aruncatu in decursu de secle in sclavia, fără de a fi capetatu candu-va desdaunare de la cine-va; daca, mai departe, abolitiunea iobagiei a fostu enunciată in 1848 in principiu, si, mai tardū, a fostu esecutata prin una desdaunare de multe, forte multe milioane scose d'in crunt'a sudore a poporulu; daca, in fine, aristocratia transilvana — că ci numai de acēst'a vorbescu — a fostu mai multu decâtu recompensata, atātu in trecutū, prin iobagiă, prin robote de câte 3—4—5 dīle la septemana, prin decime, prin drepturile mai mice regali (jura regalia minora), câtu si pentru venitoriu, prin nenumeratele milioane de desdaunare: atunci să avemū, — si acēst'a este una necesitate imperativa, — celu putienū nisce legi atātu de umane, cari să nu conceda esposesiunarea unei comune intregē sub titlulu, că locuitorii săi sunt inquilini, dīleri, taxalisti său au alte nume feudali de trista memoria. Asié este, aceste numiri sunt cele mai mari pete pentru institutiunile Transilvaniei, că ci asta-di, — in seclulu luminelorū, in epoc'a libertăti, egalității, a fratietăti si, să adaugemū inca, a constitutiunalismulu, — locuitorii d'in Tofaleu aru suride amaru, daca care-va aristocratu d'in Transilvan'ia li ar' vorbi de aceste idee mari si sublimē.

Eu sciū, că sunt in lume omeni, cari se servescu a dese ori de esageratiuni; dar' daca cine-va a remasu candu-va intre marginile realității, — nu este in natura mea de a me laudă, — apoi eu nu le-am trecutū nece decâtu. Sēu dora, aceste idee sunt numai vorbe gole, numai chimere? Dorere, sunt omeni, cari le considera de vorbe gole, de chimere; dar' eu credū in eternitatea dreptulu, libertăti, egalității si fratietăti, eu credū in inviolabilitatea acestorū idee.

Ultimulu punctu de acusatiune este: „Doved'a prin care se va convinge aristocratia magiara de acestu adeveru va fi marea: atunci betranii, alungati asta-di pre strada, se voru repune in locuintiele lorū, si dreptatea va fi facuta.“

Asié este, chiaru in interesulu pazei si leniscei publice, arbitriulu si anarq'ia trebuie infrēnate prin legi umane, pentru ca 300 suflete de omeni să nu pota fi aruncati d'in locuintiele lorū, pentru ca justiti'a să nu fia esceptiunale, ci generale si deplina, in scurtu, pentru ca justiti'a să fia justitia, conformu drepturilorū eterne a le omului, conformu demnităti umane.

Am ajunsu la finea discursulu meu de aperlare.

Multumindu-ve pentru pretios'a Dvostre atentiune, eu tienu de prisosu a-mi esprime convingerea, că punctele de acusatiune aduse contr'a mea sunt combatute si refutate pre deplinu.

Onorati domni jurati,

DVostre sunteti cetatiani liberi, DVostre sunteti chiamati a judecă asta-di in numele poporulu, consciinti'a DVostre nu este respundietoria decâtu inaintea lui Domnedieu, ve rogu, pronunciativē sentinti'a conscientiosa a supr'a mea, „vino-

vatu“ său „nevinovatu“; detorinti'a mea va fi a mē supunē vocei poporulu, carea este vocea lui Domnedieu.

Declaratiune publica.

Dupa unu raportu, publicatu in „Heidelberger Zeitung“ nr. 275 d'in anulu 1869, profesorele W. Wattenbach in alu treilea discursu alu său, tienutu in museulu de Heidelberg, descriendu pre sasi d'iu Transilvan'ia si pusetiunea lorū, afirma, că intre multele pericole, ce au amenintiatu pre sasi in esistinti'a lorū, este de a se numeră si precumpentoria populatiune romana d'in Transilvan'ia, carea este o adeverata banda de tecunari si de hoti.

In urm'a intercesiunei, in acēl'si diurnalu, nr. 278, d'in partea juristulu in Heidelberg I. Bechnitiu pentru onorea natiunei romane, numitulū profesore Wattenbach dă unu respunsu totu in acelu diurnalu nr. 279, in care intre altele dīce, că espectoratiunile sale despre valachi său romani s'au reprodusu prin raportorele diurnalulu amintitu in termini mai aspri, decum au fostu ai densulu; — mai departe dice, că a cercetatu numai pamentulu sasilorū (recte fundulu regescu) si că d'insulu a vorbitu numai despre romanii colonisati (?) pre acestu-a; era pentru a dovedi, că acești romani sunt asié precum i-a caracterisatu densulu, se provoca la ace'a ce a scrisu englesulu Charles Bonner despre Transilvan'ia, era cătra finea respunsulu său afirma Wattenbach, că se indoesce, dacă romanii, locuitorii in colibe impregiurulu satelorū sasesci, a convictiunea, că numai pre cultura se pote basă pretensiunea esistitiei natiunale.

Ori-cum se vorū luă cuvintele lui Wattenbach — dupa cum sunt relatate in nr. 275, său dupa versiunea ce densulu o dă in nr. 279 alu amintitulu diurnalu — nu se va potē neci cum trage la indoiēla, că onorea poporulu romanu, in ce'a ce privește cultura si moralitatea lui, e atacata prin numitulū profesore in modulu celu mai insolente. Si acestu atacu e cu atātu mai dorerosu sentitu, cu câtu elu se vede a fi anume calculatu de a inferă si discredită inaintea opiniunei publice lūdnate si prin urmare de a lipsi de simpatia si spriginulu morale alu acelei-a pre unu poporu, carele, de-si apesatu fără vin'a lui mai multi seculi, totu-si, doveda e istoria lui, n'a lipsitu si nu lipsesce a-si implini, că ori-care d'intre poporele conlocuitorie, detorintiele sale cătra patria si umanitate, si carele a adusu si aduce cele mai mari sacrificie posibili pentru de a intră in concertulu poporelorū cultivate si libere.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultura poporulu romanu, petrunsu de marile sacrificie, ce poporulu romanu d'in Transilvan'ia preste totu; si in deosebi celu d'in fundulu regescu, si-irpune pentru cultura sa, nu pote să-si esprime destulu de viu profunda sa parere de rēu, că unu barbatu de scientie, unu istoricu germanu, a potutu să si uite intru atātu de sine, încātu, in mediu-loculu Europei, intr'o cetate celebra prin atāti eruditi si de siguru inaintea unu numerosu publicu luminatu, să se apuce a arunecă fără conscientia asup'r'a poporulu romanu, fia macaru si numai asup'r'a celu ce locuesc in fundulu regescu, astu-feliu de injărie grave si infamatorie.

Cum dovedesce numitulū profesoru, că romanii d'in fundulu regescu locuescu in colibe impregiurulu satelorū sasesci? si prin ce i-au datu aceea ansa de a se indoi despre nesuinti'a lorū de a-si intemōi esistenti'a natiunale prin cultura? — Dupa ce istoriculu Wattenbach, precum insu-si marturisesce, a cercetatu in persona fundulu regescu si a avutu intalnire cu cei mai destinni barbati ai sasilorū, cine ar' mai potē asteptă s'elu vedea atātu de lipsitu de dovedi factice, încātu, pentru de a se acoperi, să fia constrinsu a se vērī sub scutul lui Charles Bonner? — Cine este Charles Bonner si cu căta iubire de adeveru a scrisu elu in opulu său despre Transilvan'ia, acēst'a trebui să o afle Wattenbach si dela sasi invetiati, cu cari dīce elu că a conversatu mai multu, si trebui să o afle aceea Wattenbach si singuru, fără informatiuni, avendu ocaziune a se convinge prin intuitiune propria despre starea sasilorū si a romanilorū conlocuitor; in fundulu regescu.

Fiindu in faci'a loculu, profesorele Wattenbach potea să afle, că precum romanii d'in Brasiovu au infintiatu frumosulu gimnasiu, de care densulu amintesce numai in respunsu, asié si cei-a lalti romani locuitori in fundulu regescu si-au infintiatu dupa poteri scole prin tote comunele locuite de ei, atātu prin cele mestecate cu sasi, câtu si prin cele curatu romane; — mai departe potea să afle Wattenbach si de reuniunea femeilorū romane d'in Brasiovu, pentru inaintarea educatiunei orfanelorū si a fetitelorū seraco, o reuniune ramtrita in tota tier'a, carea sustiene scole pentru scopulu aretatū nu numai in Brasiovu, ci si in alte locuri ale Transilvaniei, asēmpneea — potea să afle de multele societăti romane de lectură, — in fine potea numitulū profesoru să afle si de considerabilele stipendie, ce se dău pre totu anulu in mai multe mii de florinti studentilorū romani d'in mai mult

fundatiuni romane si de la asociatiunea, pre care are onore a o reprezentă subscribulu comitetu cu resiedinti'a in Sabiu.

Dar' aceste institute si midiloce de cultura Wattenbach le-a trecut cu vederea, s'eu inca fiindu in Transilvania, s'eu numai inaintea auditoriului s'eu d'in museulu de Heidelberg. In totu casulu inse e condamnabile, a ingnoră asemenea lucruri d'in vietia unui poporu, candu cine-va si-permite a se face judecatoriu asup'ra culturi si moralitati a celui-a. Si profesorele Wattenbach se areta ac' cu atatu mai condamnabile, cu catu in respunsulu s'eu inu-si marturisesce, ca nu s'a sentitu indemnatu a aminti in discursulu s'eu de institutele de cultura ale poporului romanu. Dar' ce e dreptu, daca numitul profesore ar' fi adusu inaintea auditoriului s'eu, institutele si midilocele de cultura, ce poporulu romanu si-le-a creatu si le sustiene si le folosesce cu succesu, in man'a totoruru vicisitudiniloru tempului, cum ar' mai fi incaputu langa acelea si injuriile, ce elu avéa s'eu le arunce asup'ra acostui poporu? Pre langa o espunere a sacrificioloru si succesoru, ce poporulu romanu le pote areta pre calea culturi si a civilizatiunei, cum ar' mai fi potutu caracterisá istoriculu Wattenbach, inaintea unui publicu luminatu, pre poporulu romanu atatu de infam, incatu raportorele de la „Heidelberger Zeitung“ s'eu dica, ca dupa cele ce a afirmatu Wattenbach despre portarea romaniloru d'in Transilvania fatia cu sasii, acei-a cu dreptulu se potu lumí „o adeverata banda de incendiatori si de hoti!“ — Istoriculu Wattenbach a trebuitu s'eu ignoreze si trecutul si prezentulu poporului romanu d'in Transilvania, pentru de a arunca asup'ra lui asemenea injurie infamatorie; ca-ci istoria patriei, de-si spune, ca poporulu romanu in Transilvania a fostu impilatu atati-a seculi, totu-si nu areta neci intr'unu locu, ca acei-a s'ar' fi degradatu vre-odata a fi o banda de tecianari si de hoti, era statistic'a tieriei areta invederatu, ca poporulu romanu a statutu si stá in privinti'a moralitati celu pucinu pre acelu gradu, pre care au statutu si stáu poporele conlocuitorie favorite de statu.

Acestea premise, subscribulu comitetu, pre langa espunerea profunde sale pareri de réu, ca ci a trebuitu s'eu intempine d'in partea unui erudit istoriografu germanu asemenea atacuri, pre catu de nefundate, pre atatu de injuriose pentru poporulu romanu d'in Transilvania si respective d'in fundulu regescu, in ceea ce privesce cultura si moralitatea lui: dechiara de calumnie tendintiose asertiunile cuprinse in amintitele atacuri a le profesorelui Wattenbach si protesteza in contra a celoru calumnie cu tota solenitatea.

D'in siedinti'a comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultura poporului romanu, tiena la Sabiu in 4 Ianuaru 1870.

Comitetulu asoc. trans. pentru lit. si cult. poporului romanu.

Ioanu Hania m. p.

I. V. Rusu m. p.

vice-presied.

secret. II.

„Tel. Rom.“

Camer'a reprezentatorilor Ungariei.

Siedinti'a de la 26. Ian.

Presiedinte: Solomonu Gajzágó. Notariu: P. Mihali. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Mikó, Eötvös, Pestetics, Bedekovics, Lónyay si Gorove.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, si dupa presinterea petitiuniloru cari se tramitu la comisiunea petitiunaria,

Sava Vukovics voiesce a sci, pentru ce Paulu Somsich nu presiede siedintiei de asta-di, de ora ce e verosimilu, ca adi voru veni la ordenea dilei cestiuni atatu de importanti, cari receru presinti'a presiedintelui versatu si cu tactu. (Sgomotu mare. Indignatiune d'in tote partile camere) E dreptu, continua oratorele, ca dlu Gajzágó de multe ori n'a procesu in modu corectu, causandu disordine in siedintia. (Toietu. Strigari frenetice: La ordene!)

S. Gajzágó dice, ca nu e detoriu a motivá camere, pentru ce ocupa scaunulu presidialu. (Forté bine!) E dreptu, ca si dnf'a sa are slabituni (Contradictorii; aprobári in drepta), inse, dupa ce camera l'a onoratu cu increderea sa, alegendu-lu vice-presiedinte, are totu dreptulu, de a ocupa acestu locu. (Aprobári vine in drepta). Si cu acest'a voiesce a termina intrerumperea nejustificata a siedintiei. (Vukovics: A fostu justificata!) (Aprobári viu).

Paulu Somsich je cuventulu in cestiune personala, dicundu, ca vice-presiedinte Gajzágó a respunsu degiá la vorbirea lui Vukovics, in catu atinge person'a densului, domn'a sa dara voiesce a spune, pentru ce nu ocupa asta-di scaunulu presidialu, si anume: oratorele nu ocupa numitul scaunu presidialu d'in cauza, ca voiesce a se folosi de dreptulu s'eu de deputatu, avendu de cugestu a vorbi la unele pusetiuni ale bugetului ministrului de comunicatiune, pentru a si face observatiuniloru, carele presiedinte nu le pote face. (Aprobári d'in tote partile).

Urméza la ordenea dilei desbaterea a sup'ra bugetulu ministrului de comunicatiune.

Dupa una discutiune lunga si viua, la carea participara mai multi oratori, continuarea desbaterei se amena pre siedinti'a venitoria (27. Ian.)

Siedinti'a se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedinti'a de la 27. Ian. 1870

Presiedinte: Sol. Gajzágó. Notariu: Petru Mihali. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Mikó, Lónyay, Bedekovics, Horváth si Pestetics.

Dupa autenticaarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, presiedinte prezinta camerei mai multe petitiuni cari se transpunu comisiunei petitiunaria.

La ordenea dilei urmeza desbaterea a sup'ra bugetulu ministrului de comunicatiune.

Paulu Somsich dechiara, ca nu se numera intre acei-a, cari acusa guvernulu cu totu felulu de date nedemstrate, d'in contra domn'a sa privesce de daunose si necuviintiose atari atacuri. Atacurile, continua oratorele, compromitu numai respunsabilitatea ministeriului. Celu ce voiesce a acusa guvernulu, are s'eu facá acest'a in forma concreta si speciala, éra nu precum au facutu dlu Ern. Simonyi. Oratorele inca are a acusa guvernulu pentru ca n'a respectatu unu concludu adusu de camera, si anume: Camera a insarcinatu guvernulu a presintá unu proiectu de lege relativu la mai multe linii ferate, anume la liniile ferate: Dombóvár, Bátaszék, Zakány, Caransebesiu-Orsióv'a, Neuhäusel, Neutra-Trencsin, ect., acest'a inse nu s'a intemplatu nece pana in diu'a de asta di.

Mai vorbescu in cestiunea acest'a: c. Mikó, Er. Simonyi, Ales. Gubody, Sam. Vass, Col. Tisza, Er. Hollán, Ales. Török, Em. Ivánka, Lud. Csernátóny, Zsedényi, Tom. Péchy, Lud. Berzenczey si Alesandru Csiky.

Siedinti'a se inchiaia la 2 ore d. m.

Romani'a.

M. Sa Domn'a a adresatu cátra D. presiedinte alu consiliului ministriloru scrisorea urmatoria:

„Bucuresci, 6 Ianuaru 1870.

„Domnule Presiedinte,

„Visit'a mea la Asilulu Elen'a mi a facutu cea mai buna impresiune, si voiu pastrá o placuta aducere aminte. Am fostu primita de cátra copile ca o mama, si tienu a fi mam'a loru. Cu o viua satisfactiune am constatatu chipulu, cum copilele suntu ingrigite acolo, precum si progresele in instructiune, cari facu a sperá, ca ace tu asiementu va poté dá institutrice pentru scolele de fete. Solicitatiunea mea se concentréza in acestu momentu in sevirsirea Asilului si in construirea unei capele, atatu de neapérata ori-carui asiementu, unde trebue s'eu se faca educatiunea ternerimei.

„Propunu, dara, a se deschide o subscriptiune spre acestu efectu. Convinsa de nobilele sentimente ale damelor romane, nu me indoiescu, ca voru veni s'eu se asociez cu grabire la acesta opera, pe care o punu sub patronagiulu meu. Me punu in capulu subscriptiunei cu sum'a de 12000 franci.

„Credeti, domnule presiedinte, la sentimentele mele de stima si de afectiune.

Elisabeta“

Ordinulu d-lui Ministru de Interne cátra toti d-nii prefecti de districte:

Domnule Prefectu,

Osebitu de mesurile ce s'au fostu luate de mai inainte de cátra guvernele ce s'au succedatu in Roman'a pentru neingaduirea Israelitoru de a se stabili in comunele rurale, s'au luate asemenea mesuri si de a nu se mai lasá libera intrarea in tiera a omeniloru fára capetáin, mai alesu a Israelitoru veniti d'in Podolia si Galiti'a, pana ce mai antáiu autoritatile fruntarielor nu se voru asigurá ca acesti-a potu avé midiloce, de a duce o vietia onorabile, prin o meseria reale practica, s'eu prin unu capitalu de care aru poté dispune la intrarea loru in principatulu Romaniei, si sub reserv'a categorica, ca invoierea de petrecere in tiera li este acordata numai pe termenulu coprinsu in pasporte.

Mesurile aceste au fostu si suntu basate pre legile tieriei, precum s'a deslucitu totu-d'a-un'a prin diferitele ordine, de câte ori ele au fostu repetite, si mai cu osebite prin jurnalulu consiliului ministriloru d'in anulu 1866, comunicatu d-vostre pe langa ordinulu circularu cu Nr. 20,216, publicatu si in „Monitorulu oficialu“ cu Nr. 201, acela-si anu. In acest'a cestiune existu chiaru si obligatiuni internationali; guvernulu imperialu alu Austriei, in anulu 1851, a fostu celu d'antáiu a recunosce dreptulu guvernului de a avisá la oprirea intrarei Israelitoru in Roman'a, si, prin not'a d'in 1-a Noembre acelu anu, care se alatura pe langa acest'a in copia, ne-a comunicatu ordinele date cátra tote dirigatoriile d'in Galiti'a si Bucovina de a nu mai liberá pasporte omeniloru fára capetáin, éra

mai cu sem'a Judaniiloru pentru Moldov'a. Asemene note avemu si d'in partea guvernului imperialu alu Rusiei.

Ori cá mesurile luate si repetite d'in tempu in tempu, si inainte de unire si dupa unire, au fostu neglijate de cátra unele autoritaté administrative si comunale, si mai alesu de cátra acele de la fruntariile tieriei; s'eu cá Judanii, prin midiloce pedisie, au potutu s'eu se stracore p'intre piquete; totu ce vedemu este cá o multime de Judani, omeni fára meseria si fára capitaluri, cutreera si implu Roman'a, si mai alesu partea de peste Milcovu.

Asemene urmári regretabili au datu nascere la atáte plangeri si protestatiuni; chiaru in aceste dile au avutu locu in Adunarea deputatoriloru interpelári, ale caroru desbateri, si rezultatulu ce au lúatu li poteti vedé in procesele verbali ce se publica prin „Monitoru“. In definitivu, guvernulu s'a pusu indetorierea de a face a se aplicá cu strictitate legile in fiantia, in privinti'a Israelitoru.

In urm'a acestor'a, nu vinu acumu, domnule prefectu, a ve comunicá nescare va dispositiuni noue, in cestiunea de facia, ci vinu a ve aminti numai legile existenti, numai mesurile luate d'in tempu in tempu pentru neingaduirea de a mai intrá in tiera omeniloru, fára capetáin, si mai alesu a Israelitoru, cari nu aru justificá o meseria s'eu unu capitalu cu care s'eu pota duce o vietia onorabile; vinu a ve repeti ordinele precedenti, privitorie la neingaduirea Israelitoru de a se statornici prin comunele rurale; vinu in fine a ve recomandá de a priveghiá ca, la implinirea termeniloru coprinsi prin pasporte, Israelitiu straini s'eu fia indetorati a se reintorce la urm'a loru, afara de casuri cu totulu exceptionalu si bine intemeiate.

Dati, dara, domnule prefectu, cea mai energica impulsione, autoritatiloru administrative si comunali d'in judetiulu d-vostre, intielegeti-ve cu autoritatile de la fruntariile tieriei spre a se padi legea; si deca in trecut, d'in nenorocire, a potutu fi vre-unu functionaru abatutu de la detoriile sale, D-vostra faceti ca, celu pucinu de acumu inainte, s'eu nu mai exista nici o schintea de banuela, ca indeplinirea mesuriloru luate si a ordine-loru date de guvern, in cestiunea de facia, nu se face cu tota sinceritatea, buna credintia si desbracata de ori ce abusu. Nu scapati mai alesu d'in vedere, cá tote mesurile aru remané zadarnice, deca ne amu margini actiunea numai la politia de la fruntarie: precum este cunoscutu, Judanii intra in tiera mai multu p'intre piquete. Asié dara ei trebue urmariti nu numai la fruntarie, ci mai alesu in comunele unde ei se stabilescu. Aici trebue priveghiare speciale; aici primarii trebue de aproape observati, spre aplicá cu energia art. 10 d'in legea politiei rurale.

Me resumu: ochiulu d-v. de priveghiare fia pretotindene si pururea neadormitu. Numai cu chipulu acest'a vomu ajunge la rezultatulu doritu de tiera si de guvern: acela de a scapá Roman'a de plag'a sociale a proleteriului judanescu.

Primiti, domnule prefectu, asigurarea consideratiunei mele.

No 83, Ianuaru 3.

Ministru Coganiceanu.

(Adun. Nat.)

Camer'a deputatorilor.

Siedinti'a de la 8 Ianuaru.

Indeplinindu-se formalitatile prescise de regulamentu la inceputulu fia-carei siedintie publice si la ordenea dilei fiindu continuarea discutiunii asup'ra proiectulu de lege de radicarea insarcinarii primariiloru de a stringe contributiunea si instituirea unoru anume perceptori, se cetesce art. V. d'in proiectulu de lege, privitoriu la insarcinarea unui membru d'in consiliulu comunei, s' stringa dările, in casulu de morte, bola s'eu abatere d'in partea perceptoriiloru. D. Ceauru N. Aslanu propune unu amendamentu, prin care propune a se specificá modulu alegerii, tempulu de 20 de dñe pentru aceste noue alegeri si confirmare. Dupa o scurta discutiune se primesce.

Art VI., si VII. se primescu parte cu, parte fára modificatiuni. Votarea in totalu asup'ra proiectulu d'in cestiune se aména pre siedinti'a de sambeta.

D. Petru Gradisteanu, desvoltandu interpelarea sa in privinti'a administratiunii d'in judetiulu Ialomiti'a, spune ca nu-si face cea mai mica ilusiune, ca-ci scie pozitivu, ca se va face o propunere — pote cá este si facuta prin care camera s'eu treca la ordenea dilei, inse d-sa si-face detori'a in cea ce-lu-privesce, remanendu pre sem'a altoru-a, daca nu voru face cea ce potu si trebue s'eu face.

Dupa acest'a face descrierea judetiului Ialomiti'a, care este unu mare granariu, si de care cu tote aceste nimene nu s'a ocupatu neci o data, nu i-a facutu cea mai mica imbunetáire.

Are d'inaintea d-sale o carte, facuta de d. ministru de interne, portandu titulu de Situatia Romaniei. In acest'a carte vede amanunte despre lucrările si imbunetáirile d'in tote judetiele, numai despre judetiulu Ialomiti'a vede abié doue pagine si in acele singure doue pagine, pline de frase, nu se gasesce altu nimicu de cátu, cá s'a facutu o siosea judetiana de la Calarasi la Slobodia.

VARIETATI.

De aru fi celu putienu si acést'a. dar siosen'a nu este facuta, nu este petruita. Este abii in parte terasata si cu totulu neregulata. Pentru acestu terasementu s'au luat mesure rigurose si nedrepte contr'a sateniloru, tocmai in tempulu secerei.

D. P. Gradisteanu areta apoi, ca intr'unu satu, câte-va zile dupa alegerea unui primariu intr'o comuna rurale, suprefectulu a mersu cu dorobanti, si a scosu pre primariu d'in primaria si l'a maltratatu si l'a batutu. Acelu primariu batutu de suprefectu a venitu la d-sa bolnavu, d. Gradisteanu a mersu cu densulu la d. ministru de interne; inse d. ministru a pusu numai resolutiune pre petitiunea primariului, recomandandu-o prefectului, care n'a datu nici o satisfacere si s'a marginitu a suspende pre suprefectu, suspendiendu totu deodata si cursulu justitiei. D. ministru a datu numai in aparintia o satisfacere, pre care prefectulu a refusat-o; d. ministru de interne dá ordine repetite, a nu se primí Evreii prin comunele rurale, inse d. prefectu nu voiesce a tiené séma de ordinile ministru-lui si permite Evreiloru a se stabili ca carcimari prin sate.

D. prefectu iè cei 500 lei vechi, destinati pentru revisuirea judetiului si apoi face prin primari formele necesarie pentru a constatá ca a revisuitu, fara inse sè se misce de la resiedintia sa.

D. prefectu propaga ur'a si resbunarea in judetiulu sèu; voiesce sè-si resbune contr'a celoru cari nu se inchina vointiei d-sale.

Dupa acést'a d. Gradisteanu imputa prefectului si ministruului ca a revocatu pre primariulu de Calarasi, deputatu dupa 2 Maiu, omulu celu mai onorabile si respectatu. D. Gradisteanu lasa a planá banuel'a, ca acést'a revocare s'a facutu in vederea revisuirei apropiata a listelor electorali.

D. ministru d'in intru spune ca n'are relatii, nici rudire, nici amicitia cu prefectulu de Jalomiti'a, care nu este ciraculu d-sale. Acestu prefectu a fostu numitu de predecesorele sèu. Ce'a ce scie, este ca d. Ionu Ritoride este junele celu mai onorabile si nimene, chiaru neci d. Gradisteanu, nu-i contesta onorabilitatea. D. Gradisteanu a citatu unu faptu, a spusu ca d. Ritoride n'a revisuitu judetiulu, si cu tote astea a luat cele cincisute lei vechi pre luna, destinati pentru acést'a revisuire. Inse d. Gradisteanu a presintatu o telegrama, pre a carei subsemnatura spune, ca n'are nimeni dreptulu de a i-o cere. Asiè dar' prob'a nu este pré convingatoria si apoi sunt alti prefecti, cari revisuescu si mai putienu judetiulu loru decâtu d. Ritoride si cu tote aceste nimeni nu le face o imputare d'in acést'a, cu atátu mai multu, ca nu prin cutrierarea judetiului unu prefectu administreza mai bine.

Despre siosen'a de la Calarasi la Slobod'a d. Cogalnicenu spune ca, câtu despre reu'a ei lucrare, daca este adeveratu ca este rea, imputarea trebuie facuta ingineriului, ér' nu prefectului.

D-nulu Gradisteanu spune ca domnulu prefectu de Jalomiti'a propaga resbunarea, ca este rebunatoriu; ca respunsu la acést'a acuzare, d. ministru d'in intru cetece o adresa a mai multoru cetatieni d'in Calarasi, cari tratéza pre d. Ritoride in modulu celu mai violinte si mai neconvinciosu. Prin urmare nu d. Ritoride ci unii d'in Calarasi, cari au agitatu si in alte partii ale Romaniei si mai cu séma unulu de acolo, care nu este nici d'in tiéra, agita si voiesce a-si resbuna.

Pentru petitiunea contr'a prefectului, despre care a vorbitu d. Petre Gradisteanu, d. ministru spune, ca chiaru in a dou'a di dupa tramitarea ei, a primitu telegrama, prin cari subscriitorii petitiunii si-retractau subsemnatura.

Venindu la revocarea primariului de Calarasi, d. ministru spune, ca are dreptulu de a-i revocá si cu tote aceste n'a usatu decâtu forte putienu de acestu dreptu. Prefectulu i a cerutu desolverea consiliului comunale, inse d-sa a acordatu numai revocarea.

D. Cogalnicenu, terminandu, mai repeta ca apera pre prefectulu de Jalomiti'a nu pentru ca-i este amicu, nu pentru ca-i este ciracu, ca ci nici un'a nici alt'a nu-i este, ci pentru ca este unu june onorabile, inteligente si care, neluandu parte la luptele politice, a pastratu calitatile vârstei sale.

D. Primu-ministru respinge de asupra-ori-ce acuzare i s'aru poté face prin interpelarea in discutie, dicundu-se, ca réu s'a facutu siosen'a judetiana d'in Jalomiti'a.

D. Cerezeu combate pre d. Petru Gradisteanu, contestandu-i chiaru si dreptulu de a face asemeni interpelari, cari nu pota avé nici unu resultatu.

Se inchide discutie si se adopta o propunere de trecere la ordenea dilei.

D. Petru Gradisteanu, vorbindu in cestiune personale, areta ca intentiunea sa n'a fostu de locu a atacá onorabilitatea d-lui prefectu de Jalomiti'a.

Estr. d'in „Rom.”

*(C u o c a s i u n e a a n u l u i n o u) P r e a I n a l t i a t u l u D o m n u a a d r e s a t u a r m a t e i u r m a t o r i u l u i n a l t u o r d i n u d e d i :

Oficieri, sub-oficieri, caporali si soldati.

In anulu ce trece, am avutu ocaziunea a traí mai multu impreuna si a ve cunosce d'in ce in ce mai multu.

Am constatatu cu o vina multumire iubirea si devotamentulu ce portati patriei si tronului, si aretandu-ve câtu sentimentele acestea gasescu unu eocu in inim'a Domnului vostru, urezu ca anulu celu nou sè fia ferice pentru arma'ta romana.

*(O m e t u m a r e). De la inceputulu iernei inca nu prea veduramu ometu pana in zilele d'in urma; pre la noi inca nici acestu putienu ometu nu vre sè romana; dar' in susu cátra Galiti'a si prin Bucovin'a se afla intru cantitate atátu de mare, incátu trenulu ce vine de la Lemberg la Romanu, in 8 a lunei curente a sositu cu 5 ore mai tardiu de câtu alta-data. (Cur. de „Iasi“.)

*(T e m p u l u) „Gardistulu Civicu“ d'in Galati cu dat'a 3 Ian. scrie: „Mai bine de 10 zile, adeca de la 20 Decembre espiratu, in urm'a unui pospaiu de ninsore, orasiulu nostru au fostu permanentu infasiuratu de negura desa, ca Londr'a si alte partii de la nordulu Europei, coplesitu totu-o-data de o mare glodosa, care face stradele impracticabile, si circulatiunea displacuta; temperatur'a umedosa si neobicinuitu calda, la asemene época, au adusu cátra fine ploie; asiè alalta-eri in diu'a de anulu nou au ploatu ca primaver'a! — Se díce ca acést'a schimbare a tempului ar fi favorabila vegetatiunei, nu scimu inse daca va fi buna si pentru sanetatea animala!...“ — In Iasi tempulu este totu asiè; ometulu caditu s'a prefacutu indatu in apa, gloder'a este cea mai mare si stradele s'au facutu nepracticabile: acést'a d'in urma cercustare inse nu vine numai d'in caus'a tempului, ci si d'in caus'a administratiunei. — In Cernauti s'a observatu in diu'a de 30 Decembre st. v. unu curcubeu.

*(S t a t i s t i c u.) Cetimu in diariulu magiaru „Reform“ de la 27 Ian.: Transilvani'a are scole gimnasiali in locurile urmatorie: Sabiu, Clusiu, Alb'a-Iuli'a, Brasieu, Blasiu, Nasoudu, Canta (?), Elisabetopole, Ghiorl'a, Muresiu-Osiorheiu. Numerulu studiosiloru in gimnasiile Transilvane a fostu in anulu trecut 2615; d'in acesti a 1147 romano-catolici, 879 greco-catolici, 534 greco-orientali, 40 protestanti, 4 unitari, 11 gidani. Dupa nationalitate: romani 1393, magiari 1029, cei-alalti de nationalitati diferite. — Nu cercamu, de este esactu sèu ba acestu raportu, mai alesu cu privire la nationalitate; ca-ci acimu, ca fratii magiari aru face si d'in petre magiari, daca aru poté; — ci ne marginimu a constatá, chiaru d'in funte ungurescu, ca Romanii Transilvaniei, de-si asupriti si impediti prin grele calamitati si lipse politice si materiali, ei voru representá asta-di-mane, nu numai fisice — ca pana acum — ci si moralmente majoritatea mare si preponderante a populatiunei adeverate in Transilvani'a. Romanii dau dara contingentulu majoritatii junimei studiose d'in Transilvani'a. Este unu fenomenu imbucuratori acestu-a si de mare importantia pentru noi, cei scoi d'in posesiunea drepturiloru nostre neprescriptibile; ca-ci dovedesce, ca poporulu romanu s'a desceptatu, este consciu chiamarei, detorintieloru si intereseloru sale, candu urmasesce devis'a seclului nestru: lumin'a, cultur'a, firesce, nationale.

*(U n u t e l e g r a m u d ' i n B u c u r e s c i) spune, ca venerabilulu publicistu romanu, A. C. Rosetti, e alesu deputatu in Braila.

*(F o i e l e v i e n e s e) vorbeacu despre demisiunarea minist. ung. de comunicatiune, c. Em. Miko, afirmandu, ca numitulu ministru insiste pentru a i se primi demisiunea data de multu.

*(D l u S a v u B o r h ' a , asesoru la tribunalulu prefecturei Zarandu, facu zilele trecute censur'a advocatiale. I dorimu succesu bunu pre nou'a cariera.

*(C r e m i e u x m a t a d o r u l a) aliantiei israelite d'in Paris anuncia unu nou resbelu guvernului romanu, fiindu-ca acestu-a si-face detorintia de esecutoru alu legiloru existintii contra invasiunei vagabundiloru d'in statele vecine; dsa arunca de nou cu tina in faci'a legislativei romane, fiindu ca ea si-permite a se ingrigi de interesele vitali ale tieriei si nationalitatii romane. Numai unu omu forte preocupatu pote sè pasiesca in faci'a poteriloru europene cu insulte, ca cele intrebuintate de dlu Cremieux in apelulu sèu cátra poterile garanti.

Sciri electrice.

P a r i s u , 26. jan. Ducele de Broglie a moritu. Trupele parasescu Creuzot-ulu; numai una diumetate de batallionu remane pana la 2 februaru.

P a r i s u , 27. jan. In urm'a interpelatiunei lui Esquiros, relativa la tramitarea trupeloru in Creuzot, ministru de interne dechiará: trupele fure tramise acolo pentru sustinerea ordinei, pentru aperiarea averei si a libertatii lucrului, si

ca in casu de reinvoie, ar' lucrá totu astufeliu. Gambetta combate cu energia mesurile contrarie dreptatii. Ministru de interne respunde, avisandu-lu la instructiunile impartesite prefectiloru d'in Maccon. Gambetta sustiene, ca acést'a procedura este una presiune in favorulu unei partide. Ollivier ié cuventulu.

P a r i s u , 27. jan. Ieri s'a presintatu corpului legelativu unu proiectu de lege conformu carui-a delictetele de pressa se voru judeca de tribunalulu juratiloru.

V i e n ' a , 27. jan. Asta di s'a facutu una inquisitiune in cas'a lui Obervinder, in localitatea reuniunei de cultura a lucratoriloru si la toti membrii comitetului ei. Toti sunt suspitiunati pentru formarea unoru societati secrete. Unu servitoriu alu reuniunei lucratoriloru s'a arestatu, localitatea reuniunei s'a sigilatu.

V i e n ' a , 27. jan. In urm'a mandatului tribunallului supr., s'a facutu incusitiune in casele a 20 lucratori, si s'au confiscatu mai multe hartie; e vorb'a despre nesce acte cari aru dovedí contielegerea cu reuniuni politice esterne. S'au si aflu unele acte de aceste.

V i e n ' a , 27. jan. In siedintia de asta di a senatului imperialu, Jäger, Greuter si Giovanelli si-depusera mandatele, d'in caus'a incidentului de ieri (atacurile lui Tinti.) Jäger, motivandu-si depunerea mandatului, díce intre altele, ca constitutiunea nu se potrivece cu insusirile Tirolesiloru. Presiedintele respinge expresiunea lui Jäger, ca presintia deputatiloru tirolesi nu convine cu onorea tieriei. de ora-ce mai sunt de facia in camera inca si alti deputati tirolesi. Leonhardi dechiará, ca deputatii tirolesi de nationalitatea italiana tienu strinsu la constitutiune, si voru validá dorintiele tieriei pre cale constitutiunale.

B e r o l i n u , 27. jan. Camer'a deputatiloru a acceptatu proiectulu de lege alu lui Düncker si Liberty, relativu la libertatea de pressa.

R o m ' a , 27. jan. Petitiunea pentru dogm'a infalibilitatii se presintá conciliului cu 410 subscrieri.

V i e n ' a , 27. jan. Senatul imperialu admise alineele proiectului de adresa, relativu la competintia senatului imperialu si la revisiunea constitutiunii, cu modificatiunile facute de majoritate.

V i e n ' a , 28. ian. Programulu noului ministru presiedinte s'a aprobatu numai conditiunatu. Terminavea crizei ministeriale s'a aménatu éra-si pana la rentorcerea imperatului d'in Bud'a.

V i e n ' a , 28. ian. Clubulu poloniloru se intrunesce asta-di in una siedintia, pentru a se consultá in privintia repasferei loru eventuale d'in senatul imperialu.

C o n s t a n t i n o p o l e , 28. ian. Se afirmá, ca codicele civilu se va intruduce câtu mai curendu in imperiulu intregu. Port'a primu unu telegramu, conformu carui-a vice-regele Egiptului ar fi primitu in servitiulu sèu pre Zimbrakai, conducatoriulu revoltantiloru d'in Cret'a.

V i e n ' a , 28. ian. In siedintia de asta-di a camerei representa tiloru, s'a continuatu desbateréa a supr'a proiectului de adresa. Ljubissa propuse la aline'a, referitoria la Dalmati'a, una redigere mai moderata. Laperma combate propunerea lui Ljubissa. Toman observa, ca gratia imperatesca a pusu capetu dramei d'in Dalmati'a. Grocholski vorbesce, in numele poloniloru, pentru propunerea lui Ljubissa, care se respinse. Proiectulu se primí, cu amendamentele majoritatii, cu 114 contr'a 47 voturi. — Se va asterne Majest. Sale prin ministeriu.

Burs'a de Vien'a de la 26. ian.

5% metall.	60.25	Londra	128.20
Imprim. nat.	70.50	Argintu	120.75
Sorti d'in 1860	98.30	Galbenu	5.80 ¹
Act. de banca	723. —	Napoleond'or	9.84
Act. inst. cred.	261.40		

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMANU**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU.**